

Sezónní dynamika a početnost nočních motýlů na Ivančicku

Vendula Hruběšová, Hana Šefrová & Zdeněk Laštůvka

Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno

Naprostá většina faunistických a ekologických entomologických výzkumů je prováděna v zachovalých částech přírody s cílem podchytit místní biodiverzitu a odhalit výskyt pozoruhodných druhů. V intenzivně využívané zemědělské krajině jsou obdobné výzkumy se zřetelem na možné výsledky považovány obvykle za „neatraktivní“, a tudíž velmi řídké.

Cíle práce

Cílem tohoto výzkumu bylo podchytit a komplexně vyhodnotit faunu motýlů s noční aktivitou v zemědělsko-sídelní krajině na Ivančicku, porovnat výsledky se situací na přírodních lokalitách a zjistit, zda se i v takovém prostředí vyskytují druhy faunisticky nebo jinak významné.

Metodika

Výzkum byl prováděn na lokalitě Ivančice-Letkovice. K odchytu byl použit přenosný světelný lapač, zdrojem světla byla úsporná UV žárovka BeamZ 160.022/023 25 W 230 V. Lapač byl v provozu 22. 4.–15. 11. 2021. Zpožděný začátek odchytů byl způsoben chladným jarem roku 2021. Veškerý materiál byl determinován do úrovně druhu.

Celkové výsledky

Bylo odchyceno 485 druhů náležících do 36 čeledí v celkovém počtu 5 170 jedinců (Tab. 1). Druhově nejbohatší byli můrovití (Noctuidae), píďalkovití (Geometridae) a obalečovití (Tortricidae), na počet jedinců byli nejbohatší můrovití (Noctuidae), píďalkovití (Geometridae) a travaříkovití (Crambidae). Nejpočetnějšími druhy byly osenice černé c (*Xestia c-nigrum*), o. čekanková (*Ochropleura plecta*) a o. žlutavá (*Axylia putris*) (Tab. 2).

Trofická struktura

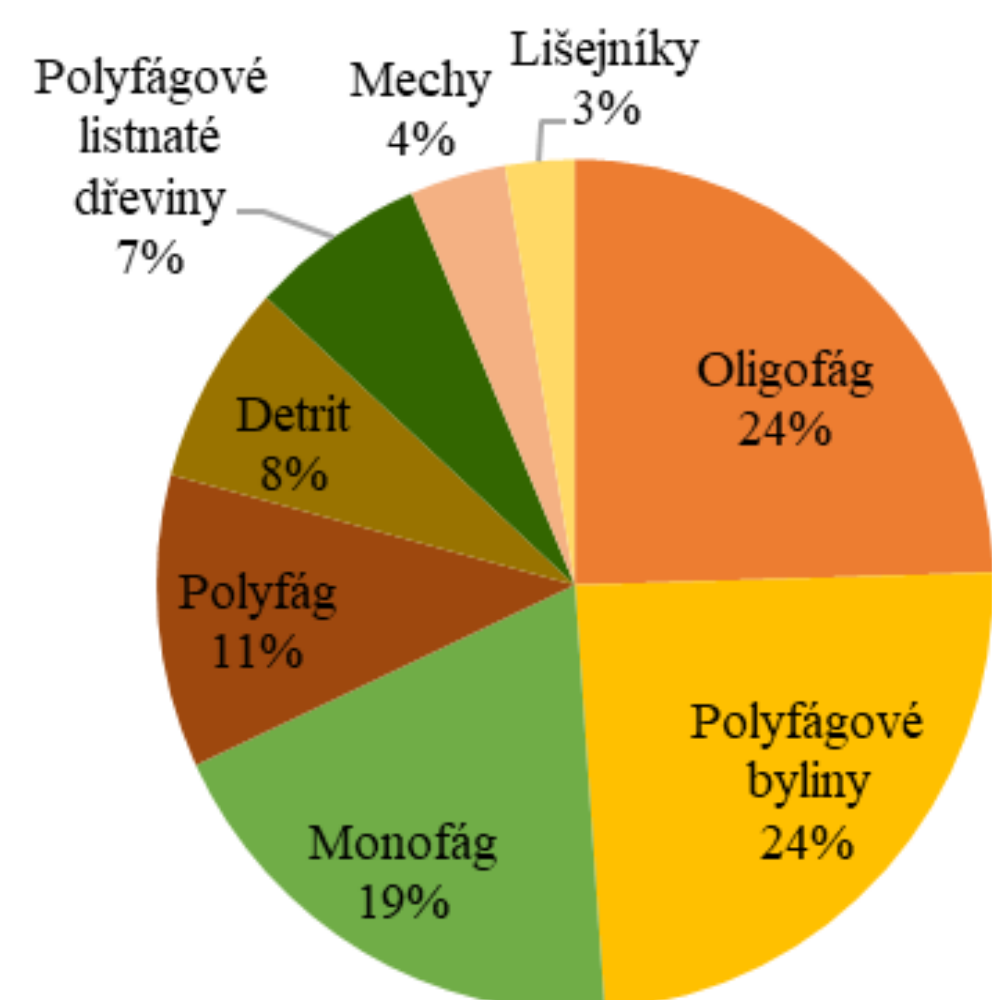
Převládaly potravně nespécializované druhy, ještě výraznější to bylo v zastoupení jedinců.

Biotopové nároky

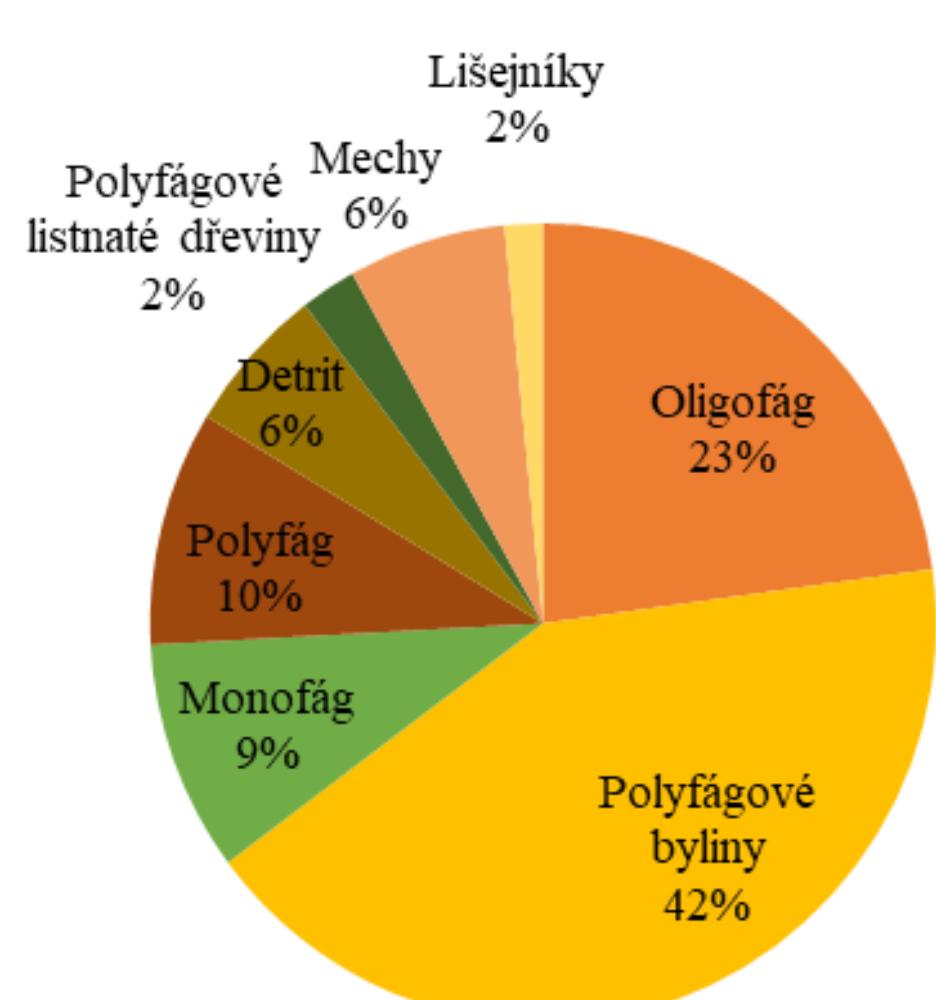
Zřetelně dominovaly eurytopní druhy, větší podíly tvořily také druhy suchých a vlhkých přírodních biotopů.

Tab. 1: Počty zaregistrovaných druhů a jedinců podle čeledi

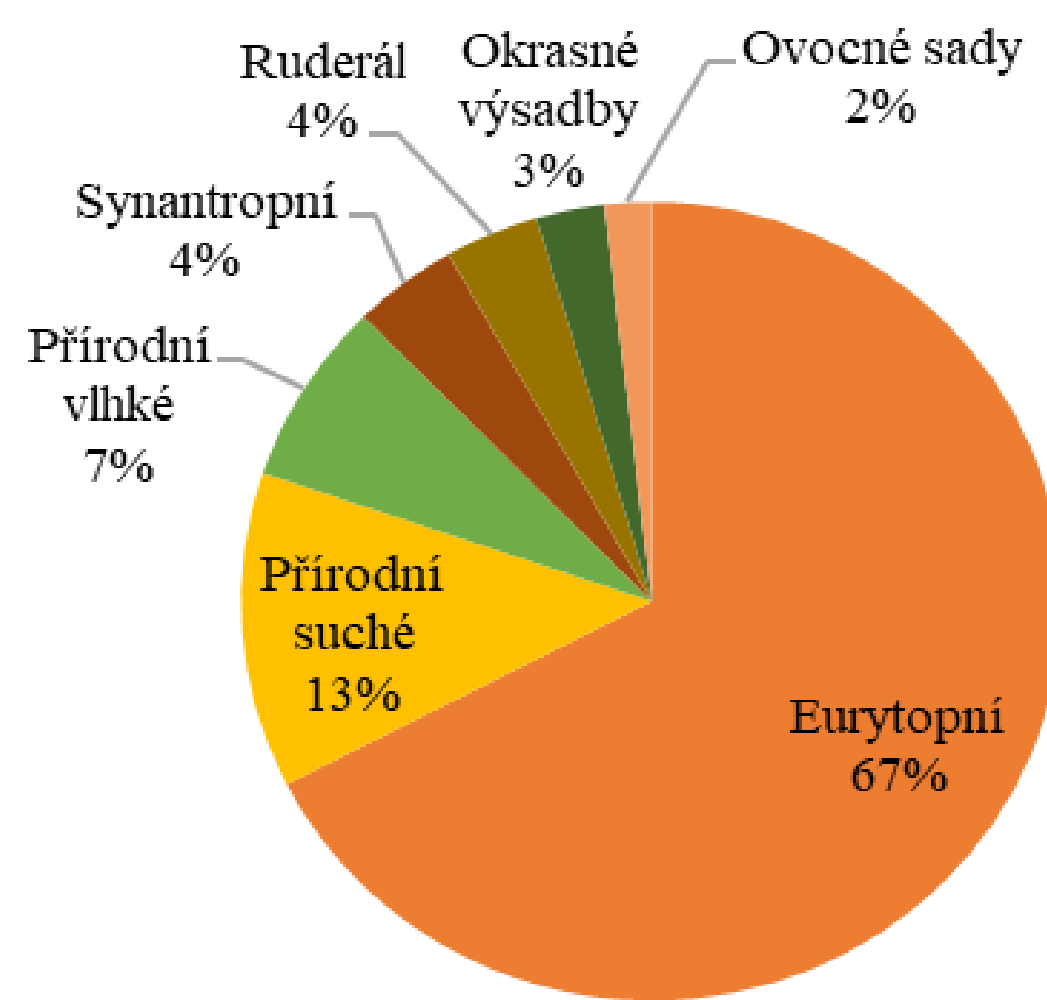
Vědecký název	Český název	Druhů	Jedinců
Hepialidae	hrotnokřídlecovití	1	9
Psychidae	vakonošovití	1	1
Tineidae	molovití	13	98
Bucculatricidae	chobotníčkovití	1	1
Gracillariidae	vzpřímenkovití	6	53
Yponomeutidae	předivkovití	2	27
Argyresthiidae	molovkovití	3	6
Plutellidae	zápředníčkovití	1	54
Glyphipterigidae	klínovníčkovití	1	3
Ypsolophidae	člunkovcovití	1	2
Bedelliidae	svlačcovníčkovití	1	2
Lyonetiidae	podkopníčkovití	1	2
Pterophoridae	pernatuškovití	3	9
Tortricidae	obalečovití	61	366
Autostichidae	skvrněnkovití	1	10
Oecophoridae	krásněnkovití	9	78
Depressariidae	plochuškovití	6	8
Elachistidae	trávníčkovití	1	2
Parametriotidae	pupenkovití	1	3
Momphidae	vrbkovníčkovití	1	1
Coleophoridae	pouzdrovníčkovití	14	22
Scythrididae	smutníčkovití	1	5
Cosmopterigidae	zdobníčkovití	2	2
Gelechiidae	makadlovkovití	28	85
Cossidae	drvopleňovití	1	2
Pyralidae	zavíječovití	18	243
Crambidae	travaříkovití	46	752
Drepanidae	srpokřídlecovití	2	2
Lasiocampidae	bourovcovití	3	4
Sphingidae	lišajovití	2	5
Geometridae	píďalkovití	81	766
Notodontidae	hřbetozubcovití	8	15
Erebidae	-	35	239
Nolidae	drobnuškovití	4	8
Noctuidae	můrovití	125	2285
		Σ 485	Σ 5 170

Obr. 1: Potravní nároky – druhy

Obr. 2: Potravní nároky – jedinci

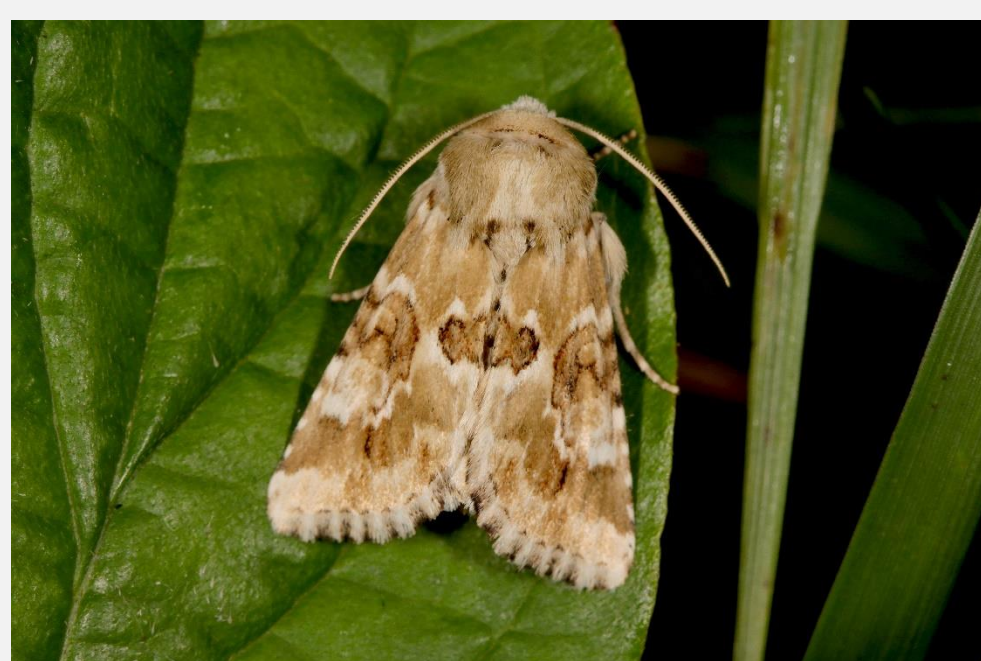
Obr. 3: Biotopové nároky

Tab. 2: Deset nejpočetnějších druhů

	Vědecký název	Počet
1	<i>Xestia c-nigrum</i>	295
2	<i>Ochropleura plecta</i>	219
3	<i>Axylia putris</i>	195
4	<i>Peribatodes rhomboidaria</i>	180
5	<i>Luperina testacea</i>	126
6	<i>Catoptria falsella</i>	119
7	<i>Chiasmia clathrata</i>	117
8	<i>Agrotis exclamationis</i>	94
9	<i>Mythimna pallens</i>	90
10	<i>Timandra comae</i>	89

Některé pozoruhodnější druhy žijí jistě v bezprostředním okolí lapače např. mol *Trichophaga scandinaviella*, obaleč *Crociosema plebejana*, makadlovka *Gelechia sabinellus* a osenice *Agrotis bigramma* a *Spaelotis ravida*.

Z významnějších stepních a lesostepních druhů byly zjištěny obaleč *Thiodia citrana*, plochuška *Luquetia lobella*, zdobníček *Eteobalea anonymella*, makadlovky *Aproaerema taeniolella* a *Megacraspedus dolosellus*, travařiči *Catoptria pinella* a *Xanthocrambus saxonellus*, bourovec *Lasiocampa trifolii*, píďalky *Odontognophos dumetata*, *Idaea muricata*, *I. ochrata*, *I. rusticata* a *I. rufaria*, hřbetozubec *Dicranura ulmi*, běloskvrnák *Dysauxes ancilla*, přástevník *Euplagia quadripunctaria* a můry *Meganephria bimaculosa*, *Hoplodrina respersa*, *Calamia tridens*, *Eremobia ochroleuca*, *Lacanobia aliena* a *Luteohadena luteago*. Odpovídající biotopy těchto druhů se nacházejí nejbližší ve vzdálenosti asi 800 m.

Travařička okrová
Eremobia ochroleuca

Šedavka bahenní
Apamea unanimitis

Pestroskvrnka dvouskvrnná
Meganephria bimaculosa

Šerokřídlec trnkový
Odontognophos dumetata

Vlnopásník mokřadní
Scopula flaccidaria

Osenice širokřídla
Agrotis bigramma

Druhy mokřadních biotopů přiletěly od řeky Jihlavy nejméně ze vzdálenosti asi 200 m. Byli to např. obaleči *Bactra lacteana*, *Phiaris palustrana*, makadlovka *Monochroa conspersella*, travařič *Chilo phragmitella*, zavíječ *Acentria ephemerella*, *Cataclysta lemnata*, *Parapoynx stratiotata*, *Anania perlucidalis*, píďalka *Scopula flaccidaria*, lišejníkovci *Thumatha senex*, *Pelosia muscerda* a *Eilema griseola*, žlutavka *Macrochilo cribrumalis*, drobnuška *Nola cristatula* a můry *Mormo maura*, *Rhizedra lutosa* a *Apamea unanimitis*.

Ekologické indexy

Hodnota Shannonova-Wienerova indexu H' byla nezvykle vysoká (5,03), srovnatelná s výsledky z přírodních biotopů. To bylo způsobeno jednak vysokým počtem zjištěných druhů a současně absencí druhů s výraznější dominancí (v roce výzkumu nedošlo k přemnožení některého z běžných ubikvistů, oproti obvyklé situaci v agrocenózách nebyl zaznamenán žádný eudominantní a jen jediný dominantní druh, tab. 3). Také hodnoty dalších ekologických ukazatelů byly srovnatelné s přírodními biotopy.

Tab. 3: Dominance všech zjištěných druhů

Druhy	Počet
eudominantní (nad 10 %)	-
dominantní (5–10 %)	1
subdominantní (2–5 %)	6
recedentní (1–2 %)	12
subrecedentní (pod 1 %)	466